

Європейською політикою сусідства, зокрема: Білорусії, Україні, Республіці Молдавії, державам південного Кавказу. Інноваційним рішенням, яке вводить Європейський інструмент сусідства і партнерства, є компонент транскордонної співпраці, що включає регіони держав-членів і їх сусідів. Саме цій проблематиці можуть бути присвячені подальші розвідки в контексті пошуку шляхів нівелювання бар'єрів конвенції соціально-економічного простору українсько-польського транскордонного регіону.

Список використаних джерел

1. Адамовіч М. Роль європейських проектів у місцевому і регіональному розвитку / М. Адамовіч. – Варшава, 2004.
2. Борщевський В. Українсько-польське економічне співробітництво у світлі сучасних теорій оптимізації / Віктор Борщевський // Актуальні проблеми економіки. – 2009. – № 9 (99). – С. 11-18. – С. 15.
3. Возняк М.Г. Суспільно-економічна єдність і модернізація транскордонних регіонів / М.Г. Возняк. – Жешув 2008.
4. Експертизи, які виконувалися на замовлення Міністерства регіонального розвитку на потреби опрацювання Стратегії суспільно-економічного розвитку східної Польщі до 2020 року. Том II, Варшава, 2007.
5. Маліковскі М. Шанси і бар'єри розвитку "Східної стіни" Польщі / М. Маліковскі, З. Сова. – Жешув, 1995.
6. Мікула Н.А. Стратегічні пріоритети регіональної політики т транскордонного співробітництва / Надія Анатоліївна Мікула [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <file:///F:/MyFiles/Downloads/4445-11340-1-SM.pdf>
7. Павліха Н. Особливості транскордонного інвестиційного співробітництва України та Польщі / Наталія Павліха, Марина Лугова [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://esnuir.eenu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/4625/3/ukraine_poland2013_2.pdf
8. Стрільчук Л. Інституційно-правові механізми сучасного українсько-польського співробітництва / Людмила Стрільчук [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://esnuir.eenu.edu.ua/bitstream/123456789/5326/1/Strilchuk%20Ludmyla.pdf>.
9. Шляхта Й. Стратегія суспільно-економічного розвитку східної Польщі до 2020 року (проект до

консультації) / Й. Шляхта, Й. Залевскі, В. Дзємяновіч. – Варшава: Міністерство регіонального розвитку, 2000.

References

1. Adamovich M. (2004). Rol' yevropeys'kykh proektiv u mistsevomu i rehional'nomu rozvytku [Role of European projects in local and regional development]. Varshava [in Polish]
2. Borshchevs'ky V. (2009). Ukrayins'ko-pol's'ke ekonomichne spivrobitnytstvo u svitli suchasnykh teoriy optymizatsiyi [Ukrainian-Polish economic cooperation in the light of modern theories of optimization]. Aktual'ni problemy ekonomiky, 9 (99), 11-18. [in Ukrainian]
3. Voznyak M. H. (2008). Suspil'no-ekonomichna yednist' i modernizatsiya transkordonnnykh rehioniv [Socio-economic modernization of unity and cross-border regions]. Zheshuv [in Polish]
4. Ekspertyzy, yaki vykonuvalysya na zamovlennya Ministerstva rehional'noho rozvytku na potreby opratsyuvannya Stratehiyi suspil'no-ekonomichnoho rozvytku skhidnoyi Pol'shchi do 2020 roku [Examinations that are carried out for the Ministry of Regional Development Strategy study on the needs of socio-economic development of eastern Poland by 2020], Varshava, II [in Polish]
5. Malikovski M., Sova Z. (1995). Shansy i bar'yery rozvytku "Skhidnoyi stiny" Pol'shchi [chances and barriers of "Eastern Wall" Poland]. Zheshuv. [in Polish]
6. Mikula N. A. Strnatehichni priorytety rehional'noyi polityky t transkordonnoho spivrobitnytstva [Strnatehichni regional policy priorities t CBC]. Retrieved from <file:///F:/MyFiles/Downloads/4445-11340-1-SM.pdf> [in Ukrainian]
7. Pavlika N., Luhova M. (2013). Osoblyvosti transkordonnoho investytsynoho spivrobitnytstva Ukrayiny ta Pol'shchi [Peculiarities of cross-border investment cooperation between Ukraine and Poland]. Retrieved from http://esnuir.eenu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/4625/3/ukraine_poland2013_2.pdf [in Ukrainian]
8. Stril'chuk L. Instytutsiyno-pravovi mekhanizmy suchasnoho ukrayins'ko-pol's'koho spivrobitnytstva [Institutional and legal mechanisms of modern Ukrainian-Polish cooperation]. Retrieved from <http://esnuir.eenu.edu.ua/bitstream/123456789/5326/1/Strilchuk%20Ludmyla.pdf>. [in Polish]
9. Shlyakhta Y., Zalevski Y, Dzyemyanovich V. (2000). Stratehiya suspil'no-ekonomichnoho rozvytku skhidnoyi Pol'shchi do 2020 roku (proekt do konsul'tatsiyi) [strategy of socio-economic development of eastern Poland by 2020 (project to consultation)]. Varshava [in Polish]

УДК: 339.9:517.521

М. М. Янків

аспірант,
ДУ «Інститут регіональних досліджень
імені М. І. Долішнього НАН України», м. Львів

**МЕХАНІЗМИ ФОРМУВАННЯ ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНОГО
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ ТРАНСКОРДОННИХ РЕГІОНІВ**

Геополітичні зміни, зокрема в регіоні Центральної та Східної Європи, які відбулися в результаті кількох останніх хвиль розширення ЄС на схід, актуалізують проблему наближення регіональної політики України до європейських стандартів, у тому числі й у площині транскордонного співробітництва, включаючи розвиток транскордонних регіонів. У статті акцентується увага на таких механізмах, дотичних до формування організаційно-економічного забезпечення розвитку

транскордонних регіонів, як: інституційно-правовий, єврорегіональний, фінансовий, прикордонно-торговельний, інформаційно-освітній, комунікаційно-мережовий, міграційний, маркетинговий, підприємницький, преференційний та інші.

Ключові слова: транскордонне співробітництво, прикордонні регіони, єврорегіональний механізм, механізм фінансування.

Yankiv M. MECHANISMS OF ORGANIZATIONAL AND ECONOMIC DEVELOPMENT SOFTWARE CROSS-BORDER REGION

Geopolitical changes, particularly in Central and Eastern Europe that have occurred as a result of several recent waves of EU enlargement to the east, actualize the problem of regional policy approach of Ukraine to European standards, including in the plane of cross-border cooperation, including developing cross-border regions. The article focuses on such mechanisms pertaining to the formation of organizational and economic support of cross-border regions, as institutional and legal, Euro-regional, financial, border and trade, information, education, communication and network, migration, marketing, business, preferential and other.

Key words: cross-border cooperation, border regions, Euro-regional mechanism financing mechanism.

Наближення ЄС до кордонів України, яке супроводжується реалізацією низки програм сусідства, орієнтованих на поглиблення рівня та розширення спектру економічного співробітництва з нашою державою, зумовлює диверсифікацію форм і методів організаційно-економічного забезпечення розвитку транскордонних регіонів, до складу яких входять прикордонні території України, з одного боку, та Польщі, Словаччини, Угорщини і Румунії, з іншого. Разом із цим відбувається удосконалення механізмів цього забезпечення на основі адаптації українських реалій до вимог і стандартів ЄС.

У сучасних соціально-економічних умовах особливої значимості набуває функціонування інституційно-правового механізму забезпечення транскордонного співробітництва в цілому та розвитку транскордонних регіонів, зокрема. На нинішньому етапі європейської інтеграції України саме інституційно-правове забезпечення виступає одним з ключових пріоритетів активізації зовнішньоекономічної діяльності нашої держави на регіональному рівні.[1]

Особливо активно впровадження інституційно-правових норм, притаманних країнам-членам ЄС, розпочалося в Україні у зв'язку з підписанням Угоди про Асоціацію. Насамперед, це стосується Законів України «Про внесення змін до податкового кодексу України та деяких законодавчих актів щодо податкової реформи», «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення умов ведення бізнесу (дерегуляція)», «Про ліцензування видів господарської діяльності», проєкті Законів України «Про деякі заходи щодо посилення ролі територіальних громад в управлінні земельними ресурсами», «Про інформацію споживачів щодо харчових продуктів», «Про виробництво та обіг органічної сільськогосподарської продукції та сировини», Постанови КМУ «Про затвердження переліків товарів, експорт та імпорт яких підлягає ліцензуванню, та квот на 2015 рік», нормативно-правових актів, спрямованих на здійснення в Україні адміністративно-територіальної реформи тощо.[2]

Значна частина перелічених нормативно-правових актів, як і сам текст Угоди про Асоціацію з ЄС, безпосередньо пов'язані з розвитком транскордонних регіонів, до складу яких входять прикордонні території України, особливо ті, що межують з країнами-членами ЄС.

У цьому контексті слід виділити єврорегіональний механізм, суть якого полягає у формуванні організаційно-економічного забезпечення розвитку

транскордонних регіонів через інституційні важелі та інструменти, інтегровані в структуру єврорегіонів.

Використання єврорегіонального механізму як організаційно-економічної платформи для розвитку транскордонних регіонів дозволяє не лише забезпечувати активізацію транскордонного співробітництва, але й підвищує якість регіональної політики загалом. Адже охоплення значної частини периметру українського кордону єврорегіонами створює уніфіковане середовище для реалізації регіональної політики ЄС та політик національних держав у сфері транскордонного співробітництва. Водночас, одним з основних чинників, які обмежують можливості застосування єврорегіонального механізму формування організаційно-економічного забезпечення розвитку транскордонних регіонів Україною, є відсутність бачення, зокрема у регіональних та місцевих органів влади, місця ефективної діяльності єврорегіональних структур у новому інституційному середовищі. Сучасні інструменти регіональної політики ЄС, що використовуються в транскордонних програмах сусідства з нашою державою, зумовлюють необхідність перегляду відношення до єврорегіонів у вітчизняному політикумі та пошуку нових шляхів вирішення існуючих у транскордонних регіонах проблем.[3]

Наприклад, сьогодні в Україні важелі та інструментарій реалізації Державних програм розвитку транскордонного співробітництва хоча і дещо схожі на європейські, проте відзначаються відсутністю ефективного механізму використання єврорегіонів, як інституцій транскордонного співробітництва, не передбачаючи диверсифікації їх організаційно-економічних функцій. Саме тому надзвичайно актуальним стає завдання розробки і впровадження нових важелів та інструментів активізації українською стороною єврорегіонального співробітництва, а також утвердження єврорегіонів у якості організаційно-економічної і координаційної платформ для транскордонної співпраці, як це відбувається у межах країн-членів ЄС.

Передусім це стосується впровадження сучасних інструментів фінансування єврорегіонів, що можливе лише за умови налагодження ефективної взаємодії між єврорегіональним та фінансовим механізмами організаційно-економічного забезпечення розвитку транскордонних регіонів.

Практика функціонування єврорегіонів, локалізованих у межах ЄС, показує, що фінансове наповнення має формуватися з різних джерел і в різних пропорціях. Це можуть бути як бюджетні кошти ЄС, чи

його держав-учасниць, так і фінансові ресурси адміністративно-територіальних органів влади, органів місцевого самоврядування, а також позабюджетні кошти благодійних фондів, донорських організацій, підприємств і корпорацій, приватних осіб та інших організацій, діяльність яких не заборонена законодавством.

Ефективність фінансового механізму організаційно-економічного забезпечення розвитку транскордонних регіонів значною мірою залежить від можливості спільного фінансування проєктів і програм, спрямованих на активізацію транскордонного співробітництва. При цьому особливої важливості набувають такі важелі фінансового механізму, як структурні фонди ЄС і програми міжнародної технічної допомоги. Також вагомим джерелом фінансування економічного розвитку транскордонних регіонів можуть вважатися такі фінансово-кредитні установи, як Світовий банк (СБ), Європейський банк реконструкції та розвитку (ЄБРР), Чорноморський банк торгівлі та розвитку (ЧБТР), Європейський інвестиційний банк (ЄІБ), Міжнародна фінансова корпорація (МФК) тощо.[4]

Перелічені фінансові установи є не лише важливими інституціями у системі фінансового забезпечення транскордонних регіонів, але й чинять вагомий вплив на активізацію інвестиційної та підприємницької діяльності в усьому транскордонному просторі. Тим самим вони сприяють не лише фінансовій, але й торговельно-економічній діяльності суб'єктів транскордонного бізнесу, що дає підстави для висновку про тісний взаємозв'язок між фінансовим і прикордонно-торговельним механізмами формування організаційного-економічного забезпечення розвитку транскордонних регіонів.

При цьому, ключовими ланками прикордонно-торговельного механізму, на відміну від фінансового, є: формування торговельно-посередницьких мереж у межах транскордонного регіону, розвиток логістичних систем, орієнтованих на обслуговування прикордонної торговельної діяльності, а також спонтанний вплив на розвиток неформальних інститутів розвитку транскордонного підприємництва та еволюції транскордонних ринків, включаючи розвиток виробничої, транспортної та комунальної інфраструктури.[5]

Проте найбільший вплив на підвищення якості людського та соціального капіталу в межах транскордонних регіонів чинить навчально-освітній механізм формування організаційно-економічного забезпечення їх розвитку. Так, В. Борщевський відмічає, що реалізація навчально-освітніх проєктів і програм для мешканців малих прикордонних міст і сільських територій є важливою складовою подолання негативних тенденцій у розвитку транскордонних регіонів. Вона дозволяє долати негативні стереотипи економічної поведінки, такі як переважання ілєгальної човникової торгівлі та неофіційної трудової міграції. Це дозволяє активізувати підприємницьку активність та поліпшувати інвестиційний клімат у відповідних транскордонних регіонах, у тому числі за рахунок залучення коштів трудових мігрантів.[6]

Іншим механізмом, орієнтованим на підвищення якості людського та соціального капіталу транскордонних регіонів, є комунікаційно-мережевий. Він пов'язаний із налагодженням постійно-діючих інформаційних контактів між мешканцями прикордоння сусідніх країн, у тому числі з метою обміну досвідом, трансферу технологій та координації спільних дій у процесі реалізації транскордонних проєктів.

На особливу увагу в цьому контексті заслуговує створення мереж обміну досвідом у формі об'єднання органів місцевого самоврядування для пошуку методів вирішення спільних проблем соціально-економічного розвитку. Основною метою діяльності таких мереж є розробка через транскордонну інституційну співпрацю нових планів, програм стимулювання соціально-економічного розвитку, а також адаптація до місцевих умов рішень, які вже були реалізовані органами місцевого самоврядування інших країн, регіонів. Співпраця в межах транскордонних мереж може охоплювати різні аспекти суспільно-політичного життя і господарювання, а саме – освіту, культуру, охорону здоров'я, соціальну допомогу, транспорт, житлово-комунальне господарство, залучення міжнародної технічної допомоги, у тому числі ЄС. До діяльності мереж доцільно залучити науково-дослідні установи, вищі навчальні заклади, консалтингові центри, громадські організації для здійснення (за попередньо розробленою методикою) аналізу ефективності транскордонної співпраці учасників мережі, результати якого можуть стати базою формування сучасної транскордонної статистики.[7]

Поширення легальних форм транскордонного бізнесу значною мірою залежить від ефективності маркетингового механізму формування організаційно-економічного забезпечення розвитку транскордонних регіонів. Під цим механізмом доцільно розуміти набір взаємопов'язаних ланок, орієнтованих на просування ринкових продуктів, що виробляються у певному транскордонному регіоні, на регіональні, міжнародні та світові ринки.

В науковій літературі під маркетинговим механізмом часто розуміють набір певних маркетингових інструментів і важелів впливу, об'єднаних у єдину систему, яка визначає спосіб і порядок управлінських дій в умовах функціонування відповідного економічного об'єкту (підприємства, господарської мережі, регіону тощо).[8]

При цьому відмічається, що знання ринку, ринкова компетенція є необхідною і визначальною складовою досягнення успіху сьогодні у будь-якому виді господарської діяльності в умовах конкуренції. Це забезпечує в першу чергу така допоміжна функція маркетингу, як ринкова інформація. Вчасність і достовірність цієї інформації сприяє прийняттю ефективних маркетингових рішень, регулює становлення певних ринкових процесів, гармонізуючи роботу маркетингового механізму.[9]

Відповідно до цього маркетинговий механізм формування організаційно-економічного забезпечення розвитку транскордонного регіону включає у себе низку інструментів і важелів, що охоплюють сферу маркетингових досліджень у межах прикордонних територій, які входять до його складу, відповідають за

розробку сучасної системи маркетингових комунікацій, включаючи формування та просування відповідних рекламних і PR-продуктів, розробку інвестиційних пропозицій і програмних продуктів, а також налагодження якісного транскордонного брендингу.

Водночас, слід зауважити, що кожен із вищеперелічених механізмів, включаючи преференційний, не діє автономно. Всі вони інтегровані в єдину систему формування організаційно-економічного забезпечення розвитку транскордонних регіонів взаємно підсилюючи, або ослаблюючи вплив один одного. Крім того, частина із цих механізмів взаємно пересікаються у процесі здійснення впливу на формування організаційно-економічного забезпечення розвитку транскордонних регіонів, а деякі з них можуть навіть виступати у ролі складових ланок чи елементів інших.

Виходячи з цього, а також зважаючи на пріоритетні напрями формування організаційно-економічного забезпечення розвитку транскордонних регіонів України на сучасному етапі європейської інтеграції нами запропоновано узагальнену характеристику основних механізмів організаційно-економічного забезпечення розвитку транскордонних регіонів (табл. 1).

Таким чином, можна констатувати, що розвиток транскордонного регіону залежить від ефективності функціонування та взаємоузгодженої роботи низки механізмів формування організаційно-економічного забезпечення їх розвитку. У руслі кожного з цих механізмів реалізується спільна політика регіонів-учасників (торговельна, конкурентна, транспортна, аграрна та інші), що в сукупності створює умови для

соціально-економічного розвитку всього транскордонного простору.

Якщо уважно розглянути еволюцію пріоритетів та цілей регіональної політики ЄС щодо України в сфері транскордонного співробітництва, можна зауважити, що вони спрямовані на поступове формування всіх елементів інституту транскордонного співробітництва. Важливим чинником ефективної реалізації всіх стратегій у країнах ЄС є постійний моніторинг і актуалізація завдань та оперативних цілей, що супроводжується прозорістю та доступністю до інформації для контролю з боку громадян. Тобто, формування громадянського суспільства, розвиток демократичних засад функціонування економіки прикордоння, налагодження ефективного контролю за діями владних інституцій є «наріжними каменями» формування сучасних механізмів організаційно-економічного забезпечення розвитку транскордонних регіонів.

При цьому, основною метою, на яку спрямовується діяльність усіх вищезазначених механізмів, є нівелювання негативного впливу наявності кордонів на ведення спільної господарської діяльності в межах транскордонного регіону.

Окрім оптимізації візових режимів це стосується також розбудови прикордонної інфраструктури (доріг, залізничних колій, контрольно-пропускних пунктів, сервісних центрів тощо) як у кількісному, так і в якісному значенні. Ця проблема стосується також удосконалення правових норм перетину державного кордону та роботи прикордонних переходів, у тому числі з метою скорочення часу очікування пасажирів та митного огляду вантажів.

Таблиця 1

Характеристика основних механізмів організаційно-економічного забезпечення розвитку транскордонних регіонів

Механізми	Економічна суть	Основні ланки та інструменти	Форми впливу
Інституційно-правовий	Формування, імплементація, моніторинг і контроль виконання нормативно-правових актів і регуляторних документів, що забезпечують розвиток транскордонних регіонів	Законодавчі, розпорядчі та регуляторні акти органів державної влади та місцевого самоврядування, транскордонні стратегії та угоди	Зниження трансакційних витрат учасників ТКС через унормування та врегулювання їх економічних відносин у транскордонному регіоні
Фінансовий	Стимулювання фінансових надходжень в економіку транскордонного регіону з метою підвищення ефективності її функціонування та активізації транскордонного співробітництва	Бюджетні ресурси, інвестиції, фінансово-кредитне забезпечення, грантові кошти за програмами міжнародної технічної допомоги	Залучення у ТКС необхідних фінансових ресурсів та їх ефективний розподіл між різними сферами, видами економічної діяльності та користувачами
Інформаційний	Розвиток інформаційних мереж та систем обміну інформацією в межах транскордонного регіону; підвищення якості інформації	Інтернет, телекомунікаційні мережі, навчально-освітні та консалтингові послуги, маркетингова інформація	Активізація обміну інформацією між учасниками ТКС, нівелювання інформаційних асиметрій
Ринковий	Створення ринкових інститутів, орієнтованих на спрощення режиму прикордонної торгівлі та розвиток транскордонного бізнесу	Транскордонні ринки, технопарки, транскордонні кластери, гуртові ринки, виставково-ярмаркові центри	Інтеграція всіх суб'єктів ТКС у межах спільного транскордонного ринку та визначення сфери їх спеціалізації
Адміністративно-управлінський	Удосконалення адміністративно-управлінської діяльності владних інституцій і неурядових організацій у контексті розвитку прикордонної інфраструктури, спрощення візових режимів і процедур, підвищення якості людського та соціального капіталу транскордонних регіонів	Регіональні органи державної влади та органи місцевого самоврядування прикордонних територій, управлінські органи євро регіонів, транскордонних партнерств, дипломатичні місії та консульські установи	Адаптація управлінських рішень органів державної влади, органів місцевого самоврядування та керівних ланок неурядових організацій, що діють у транскордонному просторі, до вимог і потреб ТКС

Систематизовано автором

Ще одним важливим завданням, на вирішення якого орієнтуються механізми формування організаційно-економічного забезпечення розвитку транскордонних регіонів є подолання асиметрії транскордонної співпраці на рівні різних адміністративно-територіальних одиниць по обидва боки кордону. Насамперед, це стосується прикордонних регіонів ЄС та сусідніх із ним країн, включаючи Україну. Адже рівень адміністративної та фінансової спроможності органів місцевого самоврядування в нашій державі значно нижчий ніж у сусідніх країнах-членах ЄС. Це породжує численні компетенційні, інформаційні, фінансові та інші асиметрії.

Більше того, можна навіть стверджувати, що сучасний стан розвитку транскордонних регіонів, локалізованих між Україною та ЄС свідчить про те, що вони є більше декларативним феноменом, ніж явищем практичної регіональної економіки. Тобто, можливості та організаційні ресурси транскордонних регіонів, до складу яких входять прикордонні території України, наразі недостатньо використовуються для розв'язання стратегічних завдань і тактичних потреб європейської інтеграції нашої держави.

Водночас, геополітичні зміни, зокрема в регіоні Центральної та Східної Європи, які відбулися в результаті кількох останніх хвиль розширення ЄС на схід, актуалізують проблему наближення регіональної політики України до європейських стандартів, у тому числі й у площині транскордонного співробітництва, включаючи розвиток транскордонних регіонів.

Таким чином, геополітичний статус транскордонних регіонів у сучасних умовах піднімається на якісно вищий щабель. Це ставить нові вимоги до ефективності функціонування механізмів формування організаційно-економічного забезпечення розвитку транскордонних регіонів, завдяки яким Україна може більш ефективно вирішувати проблеми зміцнення міжрегіональних відносин не лише з кожною із центральноєвропейських держав або їх регіональними об'єднаннями (Вишеградська група, Центральноєвропейська Ініціатива тощо), але і безпосередньо з Брюсселем та Страсбургом – на рівні центральних загальноєвропейських інституцій.

У свою чергу, з кожною державою – західним сусідом та на рівні співпраці суміжних прикордонних адміністративно-територіальних одиниць Україна може погоджувати і здійснювати спільні кроки в структурах ЄС, наприклад, для отримання фінансової допомоги з метою реалізації спільних транскордонних проектів.

Таким чином, у розвитку механізмів формування організаційно-економічного забезпечення для транскордонних регіонів за участю України, із розширенням ЄС та наближенням його до кордонів нашої держави особливої ваги набуває потреба в інституціоналізації спільного транскордонного простору, передусім з метою спрощення руху товарів і людей через кордон із сусідніми країнами-членами ЄС. Крім того, має також відбуватися поступове зміщення акцентів євроінтеграційного процесу України з центральних органів влади на органи місцевого самоврядування та територіальні громади.

Список використаних джерел

1. Борщевський В. Україна і Польща в умовах розширеного ЄС: економічна оптимізація та глобальне партнерство / Віктор Борщевський : Монографія. – Львів: Аверс, 2009 – 244 с. – С. 104-105.
2. Рутцька В. Як працює аграрна євроінтеграція? Законодавча складова / Владислава Рутцька [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.eurointegration.com.ua/experts/2015/04/29/7033393/>
3. Чи є євро регіони інноваційною формою розвитку транскордонного співробітництва України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://kosiv.info/rada/kosivs/tidings/23874-chy-je-jevroregiony-innovacijnoju-formoju-rozvytku-transkordonnogo-spivrobitnytstva-ukrajiny.html>.
4. Монастирний В.М. Шляхи вдосконалення державного регулювання міжрегіонального співробітництва / В.М. Монастирний [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://kbuara.kharkov.ua/e-book/apdu/2013-2/doc/3/03.pdf>.
5. Гоблик В.В. Спільні транскордонні регіони України та ЄС: зовнішньоекономічний аспект / Володимир Васильович Гоблик : Монографія / НАН України. Інститут регіональних досліджень. – Львів, 2012. – 305 с. – С. 61-62.
6. Борщевський В. Деструктивні ефекти Євро-2012 у контексті розвитку підприємництва в малих прикордонних містах України / Віктор Борщевський // Вплив Євро-2012 на активізацію транскордонного співробітництва та розвиток підприємництва. – Львів: Регіональний філіал НІСД в м. Львові, 2009. – С. 15.
7. Механізми та інструменти використання переваг інтеррегіонального та транскордонного співробітництва у підвищенні конкурентоспроможності західних регіонів України. – Львів: Регіональний філіал НІСД в м. Львові, 2011. – 143 с. – С. 19.
8. Маркетингові механізми забезпечення інноваційного розвитку економічних систем [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://uad.exdat.com/docs/index-626071.html?page=6>.
9. Маркетинговий механізм посилення конкурентоспроможності вітчизняного зерна [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://chitalky.ru/?p=2012>.

References

1. Borshchevskyy V. (2009) *Ukrayina i Pol'shcha v umovakh rozshyrenoho YeS: ekonomichna optymizatsiya ta hlobal'ne partnerstvo* [Ukraine and Poland in terms of the enlarged EU: economic optimization and global partnership]. L'viv: Avers, 104-105.
2. Rutys'ka V. (2015). *Yak pratsyuє ahrama yevrointehratsiya? Zakonodavcha skladova* [How does agrarian European integration? The legislative component]. Retrieved from <http://www.eurointegration.com.ua/experts/2015/04/29/7033393/>
3. *Chy ye yevrorehiony innovatsiynoyu formoyu rozvytku transkordonnoho spivrobitnytstva Ukrayiny*. Retrieved from <http://kosiv.info/rada/kosivs/tidings/23874-chy-je-jevroregiony-innovacijnoju-formoju-rozvytku-transkordonnogo-spivrobitnytstva-ukrajiny.html>.
4. Monastyrnyy V. M. (2013). *Shlyakhy vdoskonalennya derzhavnogo rehulyuvannya mizhrehional'noho spivrobitnytstva* [Ways to improve state regulation of regional cooperation]. Retrieved from <http://kbuara.kharkov.ua/e-book/apdu/2013-2/doc/3/03.pdf>.
5. Hoblyk V.V. (2012). *Spil'ni transkordonni rehiony Ukrayiny ta YeS: zovnishn'oekonomichnyy aspekt* [Joint cross-border regions of Ukraine and the EU: Foreign Economic Aspect]. L'viv: NAN Ukrayiny. Instytut rehional'nykh doslidzhen', 61-62.
6. Borshchevskyy V. (2009). *Destruktyvni efekty Yevro-2012 u konteksti rozvytku pidpryyemnytstva v malykh prykordonnykh mistakh Ukrayiny* [Destructive effects of Euro 2012 in the context of small business development in the border cities of Ukraine]. Vplyv

Yevro-2012 na aktyvizatsiyu transkordonnoho spivrobitytstva ta rozvytok pidpryyemnystva [Impact of Euro 2012 at enhancing cross-border cooperation and business development]. L'viv: Rehional'nyy filial NISD v m. L'vovi, 15.

7. Mekhanizmy ta instrumenty vykorystannya perevah interrehional'noho ta transkordonnoho spivrobitytstva u pidvyshchenni konkurentospromozhnosti zakhidnykh rehioniv Ukrainy [Mechanisms and instruments advantage interrehionalnoho and cross-border cooperation in enhancing the competitiveness of the western regions of Ukraine]. L'viv: Rehional'nyy filial NISD v m. L'vovi, 143

8. Marketynhovi mekhanizmy zabezpechennya innovatsiynoho rozvytku ekonomichnykh system [Marketing of innovative mechanisms to ensure the development of economic systems]. Retrieved from <http://uad.exdat.com/docs/index-626071.html?page=6>.

9. Marketynhovyy mekhanizm posylennya konkurentospromozhnosti vitchyznyanoho zerna [Marketing mechanism for strengthening the competitiveness of domestic grain]. Retrieved from <http://chitalky.ru/?p=2012>.

УДК 339.9 332.135(477)(438)

О. Б. Цісінська

провідний інженер

сектору проблем транскордонного співробітництва,

ДУ «Інститут регіональних досліджень

ім. М.І. Долишнього НАН України», м. Львів

ОСОБЛИВОСТІ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКО-ПОЛЬСЬКОГО ТРАНСКОРДОННОГО РЕГІОНУ

Відображено структуру і тенденції розвитку економіки українсько-польського транскордонного регіону, проведено аналіз та визначено співвідношення соціально-економічних показників Волинської, Львівської, Закарпатської областей та Люблінського і Підкарпатського воєводств. Представлено інструмент транскордонного співробітництва, що був вдало застосований в українсько-польському транскордонному регіоні. Наведено механізми та інструменти регіонального рівня для подолання соціально-економічного розриву між суміжними адміністративно-територіальними одиницями транскордонного регіону.

Ключові слова: транскордонний регіон, українсько-польський транскордонний регіон, соціально-економічний розвиток транскордонного регіону, Програма транскордонного співробітництва «Польща-Білорусь-Україна 2007-2013»

Tsisinska O. PECULIARITIES OF SOCIAL AND ECONOMIC DEVELOPMENT OF UKRAINIAN-POLISH CROSS-BORDER REGION

The structure and development tendencies of the economy of Ukrainian-Polish cross-border region are outlined. The conducted analysis defined the deviation of social and economic indicators of Volynska, Lvivska, Zakarpatska oblasts and Lublin and Podkarpackie voivodships. The instrument of cross-border cooperation that was successfully used in Ukrainian-Polish cross-border region is presented. The mechanisms and instruments of regional level to overcome social and economic gap between administrative and territorial units of cross-border region are given.

Key words: cross-border region, Ukrainian-Polish cross-border region, social and economic development of cross-border region, Cross-border cooperation program "Poland-Belarus-Ukraine 2007-2013"

Україна має унікальне географічне розташування та наділена геополітичними особливостями - її одночасним межуванням на заході з 4 країнами членами - ЄС (Польщею, Словаччиною, Угорщиною, Румунією). Такі переваги надають перспективність реалізації у галузі транскордонного співробітництва нових можливостей, а активна діяльність в межах транскордонних регіонів, в часи підписання та ратифікації Угоди про Асоціацію між Україною та ЄС, при правильному векторі управління, може виступити одним з основних інструментів реалізації європейської інтеграції, що є найважливішим стратегічним пріоритетом державної політики України. Також вона може бути важливим елементом

в імplementації створення поглибленої та всеохоплюючої зони вільної торгівлі на адміністративних територіях, які вони охоплюють.

Детальний аналіз соціально-економічного розвитку та інституційного забезпечення транскордонних регіонів України проводився в 2011 році працівниками відділу ринкової інфраструктури та транскордонного співробітництва Інституту регіональних досліджень НАН України [1]. В 2015 році з метою підготовки щорічної науково-аналітичної доповіді «Розвиток транскордонного співробітництва», яка виконується відповідно до рішення Бюро Відділення економіки Національної академії наук України від 29 жовтня 2013 року, №11,